

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

OSA 1

Johdanto lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan

Sisältö

OSA 1 Johdanto lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaan

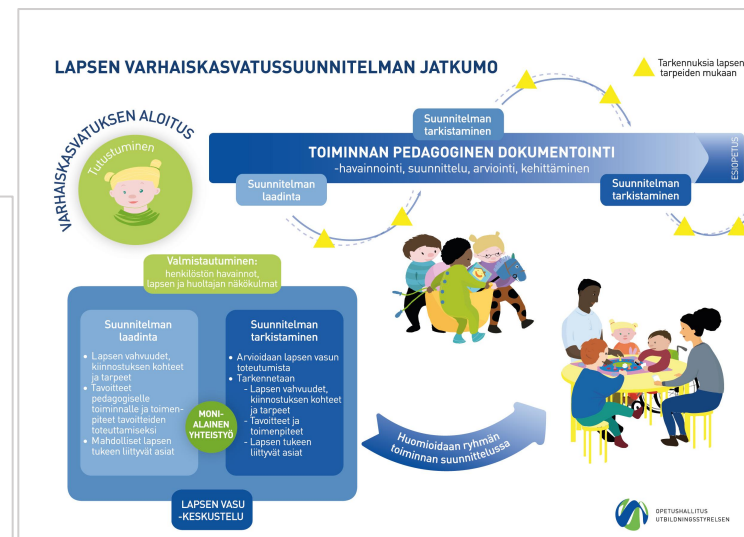
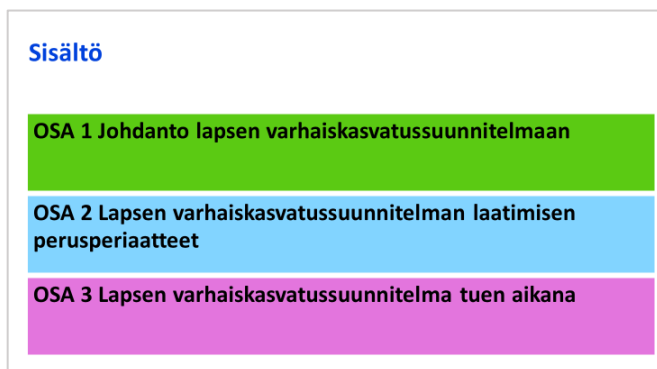
**OSA 2 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisen
perusperiaatteet**

OSA 3 Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma tuen aikana

Opetushallituksen materiaali työn tueksi lapsen vasu-prosessiin

Materiaali sisältää

- ✓ mallilomake
- ✓ ohjeistus
- ✓ kuva: Lapsen vasun jatkumo
- ✓ videot ja kirjallinen materiaali

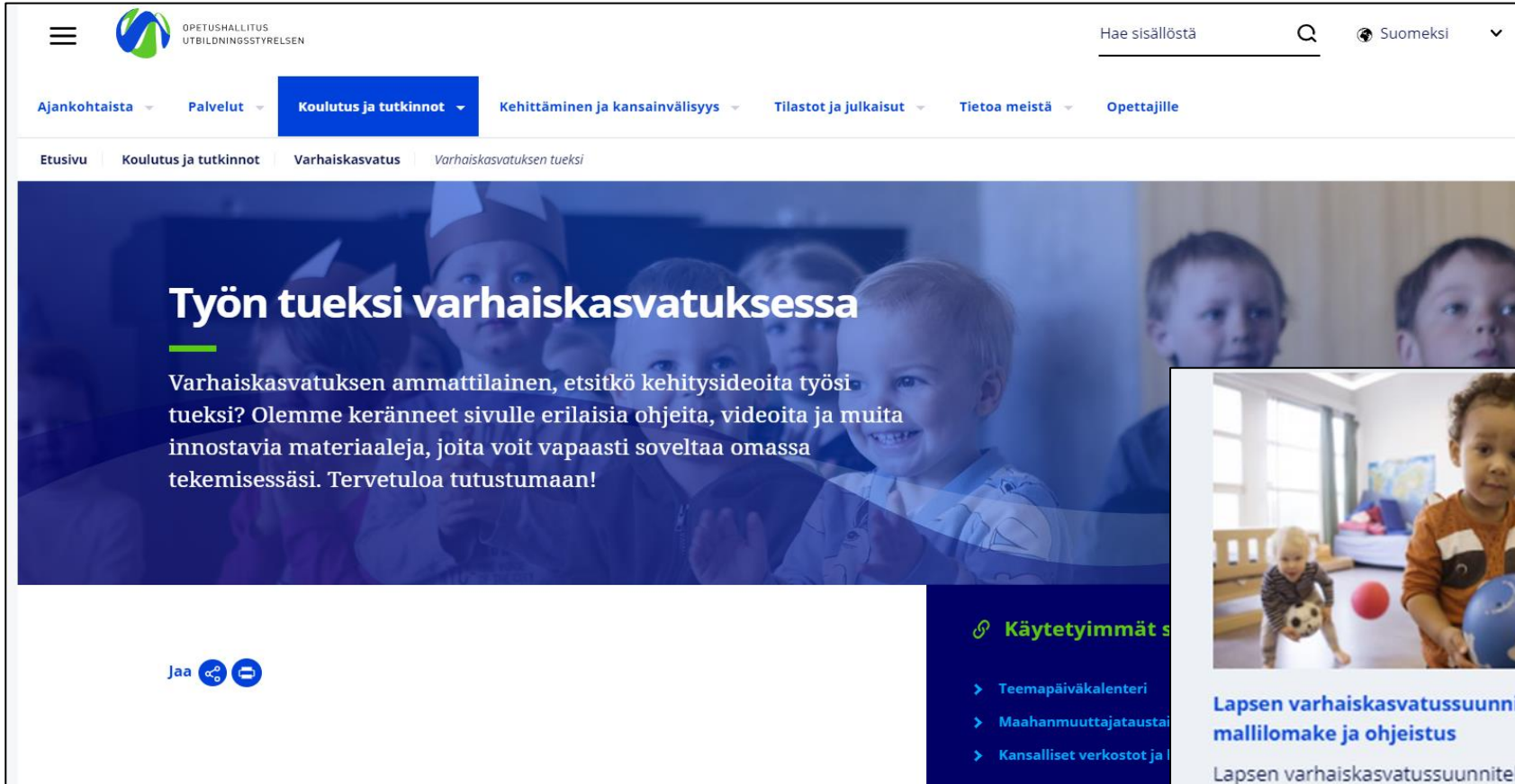

The image shows three overlapping forms for the 'Lapen varhaiskasvatustoimintasuunnitelma' (Early Childhood Education Program Plan). The forms are for different types of institutions:

- Form 1: Perhepäivä (Family Daycare)**
 - Section 1: Perhepäivä (Family Daycare)
 - Section 2: Lasten päivähoito (Children's Daycare)
 - Section 3: Muiden varhaiskasvatustoimintojen suunnitelma (Plan for other early childhood education activities)
- Form 2: Lasten päivähoito (Children's Daycare)**
 - Section 1: Lasten päivähoito (Children's Daycare)
 - Section 2: Muiden varhaiskasvatustoimintojen suunnitelma (Plan for other early childhood education activities)
- Form 3: Muiden varhaiskasvatustoimintojen suunnitelma (Plan for other early childhood education activities)**
 - Section 1: Muiden varhaiskasvatustoimintojen suunnitelma (Plan for other early childhood education activities)

Each form contains sections for general information, objectives, and a list of activities with checkboxes for implementation status.

Lapsen vasu Opetushallituksen verkkosivuilla

Työn tueksi varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen ammattilainen, etsitkö kehitysideoita työsi tueksi? Olemme keränneet sivulle erilaisia ohjeita, videoita ja muita innostavia materiaaleja, joita voit vapaasti soveltaa omassa tekemisessäsi. Tervetuloa tutustumaan!

Jaa

Käytetyimmät

- Teemapäiväkalenteri
- Maahanmuuttajataustainen lapsi
- Kansalliset verkostot ja laiminlyönnit

<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/varhaiskasvatus/varhaiskasvatuksen-tueksi>

12/2022 | Opetushallitus

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma - mallilomake ja ohjeistus →

Lapsen varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle päiväkodissa ja perhepäivähoidossa olevalle lapselle yhdessä lapsen ja huoltajien kanssa. Tukimateriaali sisältää mallilomakkeen, ohjeistuksen, kuvan ja videon näiden käytöstä lapsen vasu -prosessissa.

Pedagoginen dokumentointi →

Pedagoginen dokumentointi on varhaiskasvatuksen keskeinen työmenetelmä, joka tukee varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä. Materiaalin esimerkit painottuvat päiväkotieihin, mutta ne ovat sovellettavissa myös perhepäivähoitoon ja muuhun varhaiskasvatukseen.

Osallisuus →

Mitä osallisuus on? Osallisuus on varhaiskasvatuksen keskeinen työmenetelmä, joka tukee varhaiskasvatuksen suunnittelua, toteuttamista, arviointia ja kehittämistä. Materiaalin esimerkit painottuvat päiväkotieihin, mutta ne ovat sovellettavissa myös perhepäivähoitoon ja muuhun varhaiskasvatukseen.

Varhaiskasvatussuunnitelmatasot

Pedagogisen toiminnan viitekehys

Ryhmän pedagogiikka rakentuu lasten vasujen, paikallisen vasun ja vasuperusteiden kehyksissä

Lapsen vasu - Lakisääteinen asiakirja

”Päiväkodissa tai perhepäivähoidossa olevalle lapselle on laadittava henkilökohtainen varhaiskasvatussuunnitelma lapsen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon toteuttamiseksi.”

Varhaiskasvatuslaki 23 § (540/2018)

Mihin kysymykseen lapsen vasu vastaa?

Lapsen vasussa oleellista on
millaista **pedagoginen toiminta** on,
ei se millainen ~~lapsi~~ on.

Lapsen etu ja tarpeet lähtökohtana inklusiivisessa varhaiskasvatuksessa

- Inklusiivisiin periaatteisiin kuuluu:
 - kaikkia lapsia koskevat yhtäläiset oikeudet, tasa-arvoisuus, yhdenvertaisuus, syrjimättömyys, moninaisuuden arvostaminen sekä sosiaalinen osallisuus ja yhteisöllisyys
- Lapsen vasuun kirjataan, miten suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatusta, opetusta ja hoitoa toteutetaan kunkin lapsen kohdalla varhaiskasvatuksessa inklusiivisten periaatteiden mukaisesti
- Lapsen vasuun kirjataan myös lapsen mahdollinen yksilöllinen tuki ja sen toteuttaminen

Lapsen vasun sisällöt

Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet, luvut 1.3 ja 5.5

lapsen kehitykseen ja oppimiseen liittyvät vahvuudet sekä lapsen kiinnostuksen kohteet

tavoitteet, toimenpiteet ja näiden arviointi

lapsen mahdollisesti tarvitsema tuki

lapsen, henkilöstön ja huoltajan yhdessä sopimat asiat

suunnitelman laatimiseen osallistuneet muut mahdolliset asiantuntijat

mahdolliset muut suunnitelmat esimerkiksi lääkehoito, KieliPeda

milloin laadittu, tarkistettu ja milloin tarkistetaan seuraavan kerran

Osallisuus lapsen vasun laadinnassa

*Lapsen mielipide on selvitettävä ja otettava huomioon varhaiskasvatussuunnitelmaa laadittaessa.
Varhaiskasvatustilaki 23 § (540/2018)*

- ✓ Lapsen varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana tulee olla lapsen etu ja tarpeet
- ✓ Henkilöstön tehtävänä on tukea huoltajan ja lapsen osallisuutta suunnitelman laatimisessa ja arvioinnissa

Henkilöstön vastuulla on etsiä sopivat keinot lapsen ja huoltajan näkökulmien selvittämiseksi

Jokainen pystyy osallistumaan.

Henkilöstön vastuulla on yhteistyön tukeminen ja osallisuuden mahdollistaminen.

Teenkö osallistumisen kaikille mahdolliseksi (esim. lapsen osallistuminen, yhteishuoltajuudessa tiedonsaantioikeus)?

Pyydänpö osallistumista niin, että osallistumisen tapa ei ole lapselle tai huoltajalle luontainen tai edes mahdollinen?

Mitä on osallisuus?

Lapsi

Entä jos en (vielä) puhu?

Entä jos en tykkää piirtää?

Entä jos minua ei huvita vastata kysymyksiin?

Entä jos en ymmärrä suomea tai puhetta?

Entä jos minulla on nyt leikki kesken?

Entä jos vastaan jotain ihan hassusti?

Entä jos en halua osallistua?

Huoltaja

Entä jos en ehdi tulla vasu-keskusteluun?

Entä jos en halua osallistua?

Entä jos en puhu suomea?

Entä jos mieluummin vain kirjoittaisin?

Entä jos en osaa kirjoittaa tai lukea?

Entä jos haluan pitää vasukeskustelun etänä?

Entä jos olen eri mieltä lapseni tarpeista?

Huoltajien kanssa tehtävä yhteistyö

- Yhteinen sitoutuminen kasvun, kehityksen ja oppimisen edistämiseen
- Edellyttää henkilöstöltä aloitteellisuutta ja aktiivisuutta
- Huomioidaan perheiden moninaisuus, lasten yksilölliset tarpeet sekä huoltajuuteen ja vanhemmuuteen liittyvät kysymykset
- Lasten päivittäiset tapahtumat ja kokemukset jaetaan huoltajien kanssa
- Kannustavat ja lapsen kehitystä ja oppimista myönteisesti kuvaavat viestit
- Huoltajilla tulee olla mahdollisuus osallistua toiminnan ja kasvatustyön tavoitteiden suunnitteluun ja kehittämiseen yhdessä henkilöstön ja lasten kanssa
- Tärkeää siirtymävaiheissa
- Huoltajien verkostoituminen ja yhteinen toiminta erilaisissa tilaisuuksissa vahvistaa yhteisöllisyyttä ja antaa tukea henkilöstön työlle.

Yhteistyö moni- ja vieraskielisen lapsen huoltajan kanssa

- Luottamuksellisten vuorovaikutussuhteiden saavuttaminen tarvitsee aikaa
- Kerrotaan suomalaisen varhaiskasvatuksen tavoitteista ja toimintatavoista sekä lapsen varhaiskasvatussuunnitelmasta ja siihen liittyvistä periaatteista
- Lapsen oikeudesta tukeen, tuen järjestämisen keskeisistä periaatteista sekä lapselle annettavasta tuesta ja tuen toteuttamisen muodoista
- Tarvittaessa huoltajan kanssa käytävissä keskusteluissa käytetään tulkkia molemminpuolisen ymmärryksen varmistamiseksi.

Lapsen aloittaminen ja varhaiskasvatukseen tutustuminen vie ja saa viedä aikaa, jotta lapsi tottuu uudenlaiseen kieli- ja toimintaympäristöön.

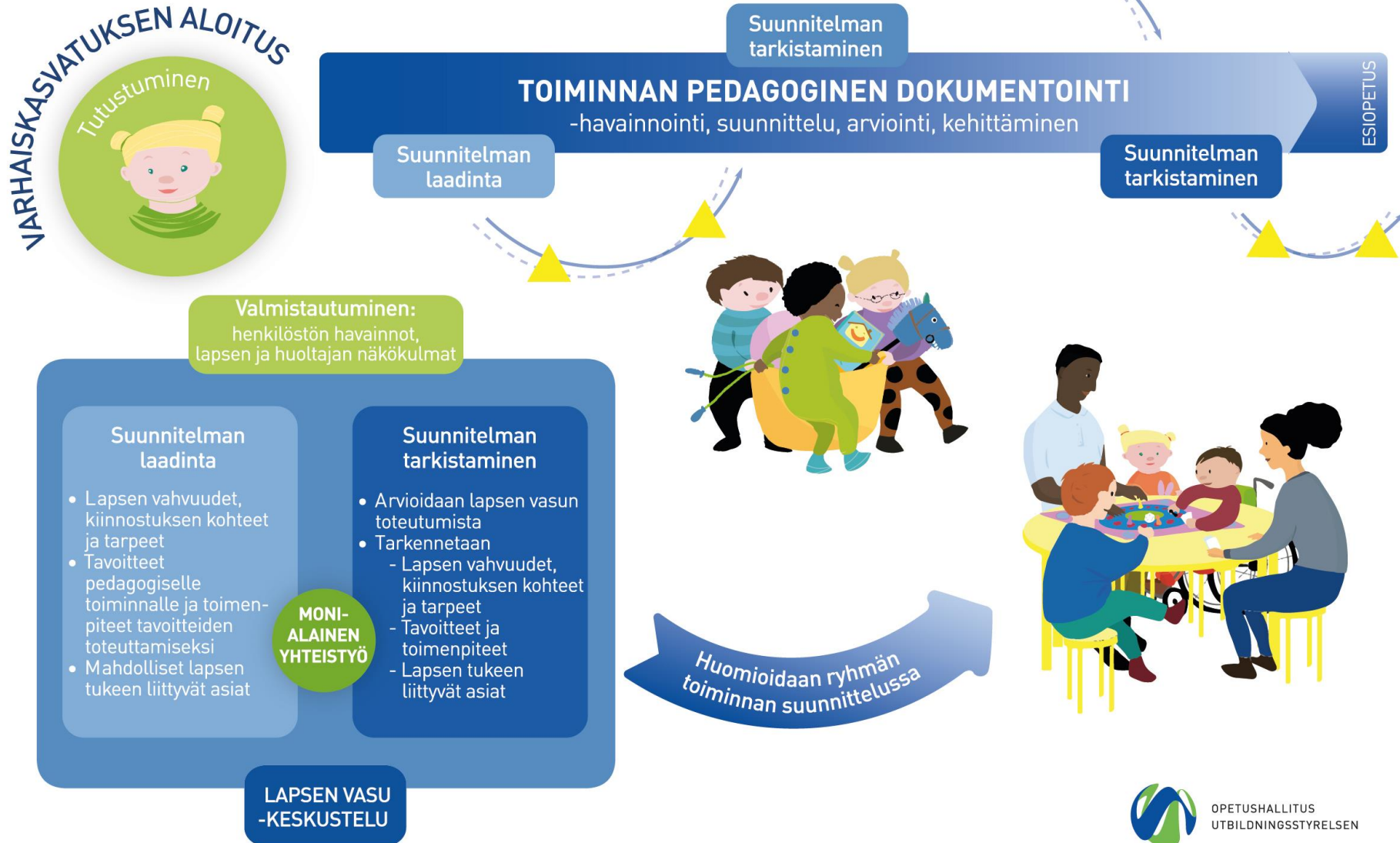
Lapsen vasun laatimisen vastuut

- Päiväkodeissa lapsen vasun laatimisesta vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö
 - ✓ Päiväkodeissa lapsen varhaiskasvatussuunnitelman laatimisesta ja arvioinnista vastaa varhaiskasvatuksen opettajaksi kelpoinen henkilö
 - ✓ Varhaiskasvatuksen sosionomin osaamista voidaan hyödyntää erityisesti lasten ja perheiden palvelujärjestelmän tuntemuksen osalta
 - ✓ Varhaiskasvatuksen erityisopettaja osallistuu lapsen tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin tarpeen mukaan
- Perhepäivähoidossa suunnitelmaa tehtäessä voidaan käyttää opettajan asiantuntijuutta
 - ✓ Varhaiskasvatuksen opettaja tai erityisopettaja voi osallistua perhepäivähoidossa olevan lapsen varhaiskasvatussuunnitelmaprosessiin
 - ✓ Johtaja vastaa siitä, että lasten vasut laaditaan ja niiden toteutumista seurataan perusteiden mukaisesti
 - ✓ Huomioitava myös yksityinen perhepäivähoito valvonnan näkökulmasta.

Lapsen varhaiskasvatus- suunnitelman jatkumo

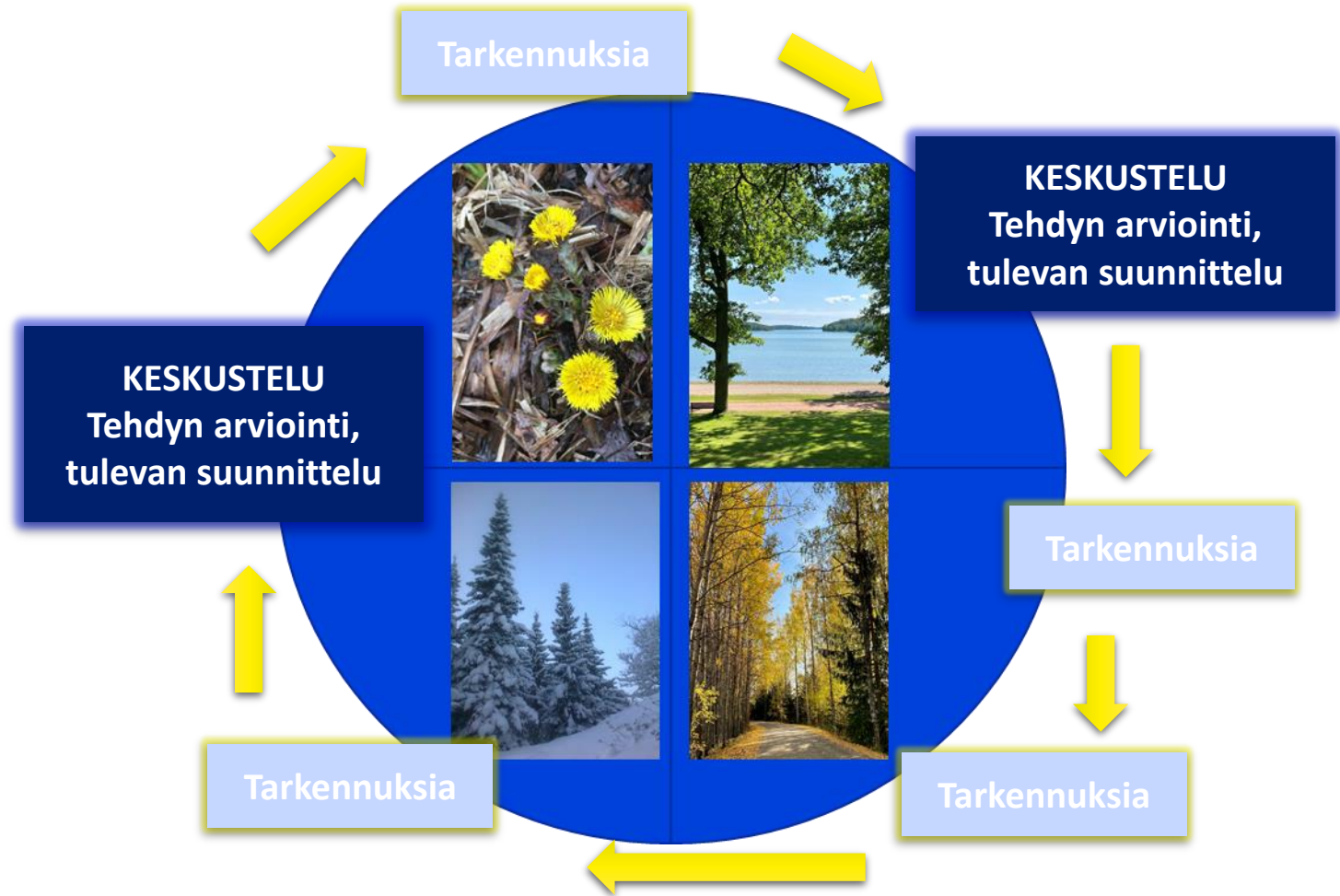

LAPSEN VARHAISKASVATUSSUUNNITELMAN JATKUMO

Jatkumoajattelu

- Lapsen vasu on kehittyvä asiakirja ja muodostaa jatkumon lapsen varhaiskasvatukseen osallistumisen ajan
- Jatkumolla tarkoitetaan sitä, että lapsen vasuun pedagogiselle toiminnalle kirjatut tavoitteet ja toimenpiteet ovat ajankohtaisia ja oleellisia lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin näkökulmasta
- Lapsen vasu-keskustelujen tarkoituksenmukainen sijoittelu
- Tarkennuksia (huoltajan kanssa keskustellen)
- Jatkumo varhaiskasvatuksesta esiopetukseen, esiopetuksesta kouluun

Huomaa myös supistetun toiminnan ajat

Pedagogiikkaa painottavan lapsen vasun laatiminen

- Miten lapsen ja huoltajien osallisuus taataan?
- Miten lapsen vasuun valitaan juuri kyseisen lapsen kannalta oleelliset asiat?
- Miten laaditaan pedagogista toimintaa konkreettisesti ohjaava lapsen vasu?
- Mitä lapsen vasuun kirjataan?

Miten ryhmän lasten vasut ohjaavat pedagogista toimintaa?

Asian voi ilmaista monella tavalla

Lapsi tarvitsee tukea pukemisessa

Lapsi harjoittelee pukemista kuvien avulla

Lapsi tarvitsee kannustusta pukemisessa

Pukeminen on lapselle vaikeaa

Lapsen pukemisvalmiudet ovat puutteelliset

Lapsi ei osaa/halua pukea

Lähtökohdaksi lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet

Lapsen vasuun kirjataan lapsen keskeiset vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet sekä niiden hyödyntäminen tavoitteiden asettamisen ja toiminnan suunnittelun lähtökohdaksi.

Miten lasten mielipiteet ja kiinnostuksen kohteet selvitetään ja tehdään näkyväksi?

Miten nostamme yhdessä lapsen kanssa lapsen vahvuudet ja kiinnostuksen kohteet oppimisen tueksi ja kohteeksi sekä motivaation vahvistajaksi?

Miten edistämme osallisuuden ja yhdenvertaisuuden kokemuksia lapsen vahvuuksia ja kiinnostuksen kohteita huomioimalla?

Tavoitteet henkilöstön pedagogiselle toiminnalle

- kuvaavat sitä miten pedagogisella toiminnalla ja oppimisympäristöillä tuetaan suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti lasten kehitystä, oppimista ja hyvinvointia sekä ryhmässä toimimista
- asetettaessa otetaan huomioon myös huoltajan ja mahdollisten muiden asiantuntijoiden näkemykset lapsen hyvinvoinnista, kehityksestä, oppimisesta, ja tuen tarpeista
- otetaan huomioon myös toimintakulttuurin kehittämisessä.

Kun tavoitteita on kohtuullinen määrä, voidaan ryhmässä keskittyä niihin asioihin, jotka tällä hetkellä ovat merkittävimpiä.

Lapsen orastavien taitojen tukeminen

- Tavoitteista sovittaessa huomioidaan lapsen orastavat taidot ja se, miten niitä voidaan edistää pedagogisella toiminnalla
- Olennaista on kirjata tavoitteet lapsen kasvatukselle, opetukselle ja hoidolle
- Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita ja oppimisen alueita huomioidaan

*Usein merkityksellisempää on tietää se,
milloin ja missä olosuhteissa lapsi osaa kuin se,
ettei hän osaa.*

Toimenpiteet ja menetelmät tavoitteiden saavuttamiseksi

- selkeä kirjaaminen helpottaa lapsen vasun tavoitteiden toteuttamista arjessa.
- tulee kirjata niin konkreettisina, että niiden toteutumisen arviointi on mahdollista.

Mitä teemme, että pääsemme lasten vasuissa asetettuihin tavoitteisiin?

Lapsen vasun tarkistaminen

- Lapsen vasun tarkistamiseen valmistautuminen aloitetaan aiemmin laaditun suunnitelman tarkastelulla
- Kysymyksiä keskustelun ja kirjaamisen tueksi:
 - ✓ Ovatko sopimamme asiat toteutuneet?
 - ✓ Ovatko sovitut menetelmät olleet toimivia?
 - ✓ Onko tavoitteet saavutettu vai ovatko ne edelleen ajankohtaisia?
 - ✓ Mitä sovitusta olisi hyvä muuttaa ja miksi?
 - ✓ Mikä säilyy ennallaan?
 - ✓ Mitä sovimme nyt?

Tiedonsiirto ja tietosuoja

- Lapsen vasussa on kyse henkilökohtaisista tiedoista → asiakirjan suojaaminen
- Huoltajaa tulee informoida etukäteen, mihin heiltä saatuja tietoja käytetään ja missä tilanteissa tietoja siirretään ja miksi
- Pääsääntöisesti huoltajan suostumus tiedonsiirtoon
- Varhaiskasvatuksen/esiopetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot siirretään
- Lakisääteinen ilmoitusvelvollisuus lastensuojelulle tai poliisille
- **Opetushallituksen työn tueksi materiaali:** Salassapito ja tietosuoja varhaiskasvatuksessa
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/salassapito-ja-tietosuoja-varhaiskasvatuksessa>
- **Tietosuoja kasvatuksessa, opetuksessa ja koulutuksessa**
<https://www.oph.fi/fi/koulutus-ja-tutkinnot/tietosuoja-kasvatuksessa-opetuksessa-ja-koulutuksessa>

Varhaiskasvatusta koskevat yleislait, julkisuuslaki (621/1999) ja tietosuojalaki (1050/2018)
Sovelletaan lakia sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000)

Salassapito

- Lapsen vasu on salassa pidettävä.
- Varhaiskasvatuslain mukaan lapsen varhaiskasvatuksesta vastaavilla henkilöillä ja tuen tarpeen, tukitoimenpiteiden tai niiden toteuttamisen arviointiin osallistuvilla henkilöillä on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä varhaiskasvatuksen järjestäjälle ja tuottajalle sellaiset tiedot, jotka ovat varhaiskasvatuksen järjestämisen, tuottamisen ja tuen arvioinnin kannalta välttämättömiä.
- Lapsen vasu on pysyvästi säilytettävä asiakirja ja se täytyy arkistoida oleellisine liitteineen Kansallisarkiston päätöksen mukaisesti.
- Sosiaali- ja terveydenhuollosta saapuvia lausuntoja ei säilytetä erikseen varhaiskasvatuksen asiakirjakokonaisuudessa, vaan ne arkistoidaan sosiaalihuollon ja terveydenhuollon yhteyteen.
- Varhaiskasvatuksen järjestäjä ohjaa paikallisissa toimintatavoissa.

Lapsen vasu täydentävässä varhaiskasvatuksessa esiopetuksen aikana

- Lapsen vasu on pakollinen, varhaiskasvatustakiin perustuva suunnitelma, joka on laadittava, kun lapsi osallistuu varhaiskasvatukseen
- LEOPS on pakollinen suunnitelma vain silloin, kun lapsi saa esiopetuksen tehostettua tukea, joten kunnat voivat yleisen tuen osalta harkita sen tarpeellisuutta. Mikäli esiopetuksen oppimissuunnitelmaa ei laadita, laaditaan lapsen vasu, jossa voidaan ottaa huomioon esiopetuksen tavoitteet sekä miten esiopetuksessa tuetaan lapsen oppimista, kasvua ja hyvinvointia.

Lapsen esiopetuksen oppimissuunnitelma (LEOPS) ja lapsen vasu voidaan yhdistää, kun

- molemmat lapsikohtaiset suunnitelmat on nimetty yhdistettyyn suunnitelmaan.
 - täydentävää varhaiskasvatusta koskien suunnitelmaan kirjataan vasuperusteiden* mukaiset asiat
- Samoja periaatteita yhdistämisestä voidaan soveltaa myös niissä tilanteissa, kun lapselle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) esiopetuksen erityiseen tukeen

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Osa 1 päättyy tähän